

Energiatehokas koti -seminaari Energiaviisas rakentaminen – 7.4.2011

Laatua matalaenergiarakentamiseen

Helsinki 7.4.2011

Millaista ohjausta rakennuttajat
tarvitsevat energiatehokkuudesta?

Oulun rakennusvalvonta

Pekka Seppälä TKL

Laatupäällikkö

Rakennusten energiatehokkuudessa suuri mahdollisuus

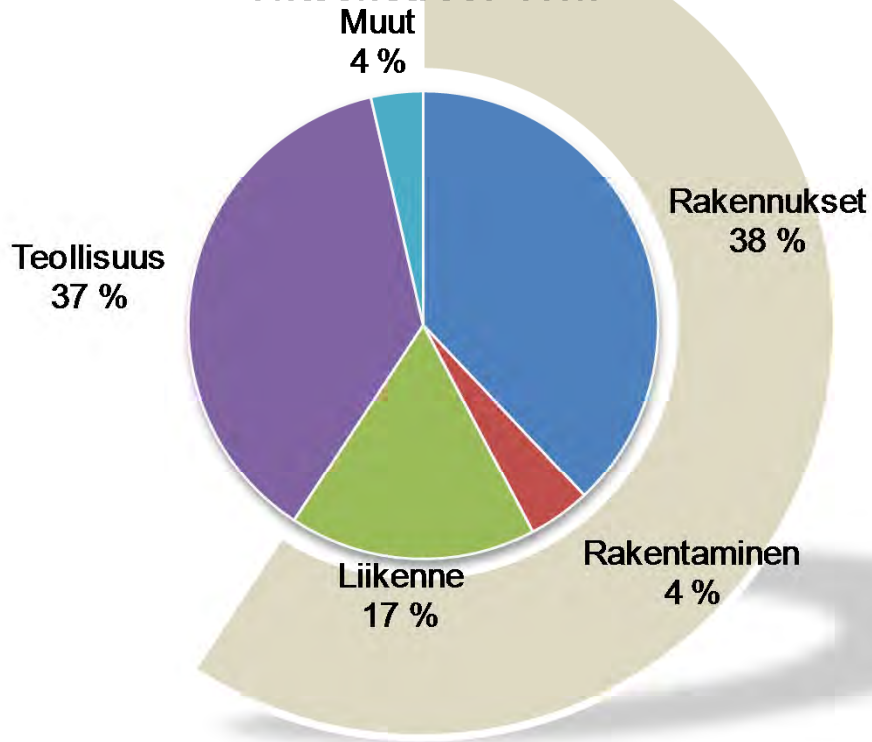
- Rakentamismääräysten vähimmäistasot eivät ohjaa optimaaliseen rakennusten energiatehokkuuteen.
- Rakennusvalvonnan lupavaiheen vapaaehtoisella "HOKSAUTUKSELLA" saadaan kansalaiset laatutietoisiksi
- TAVOITE:
laatutietoinen, vaativa kansalainen

Suomen nykyinen energian loppukäyttö ja kasvihuonekaasupäästöt / ERA17

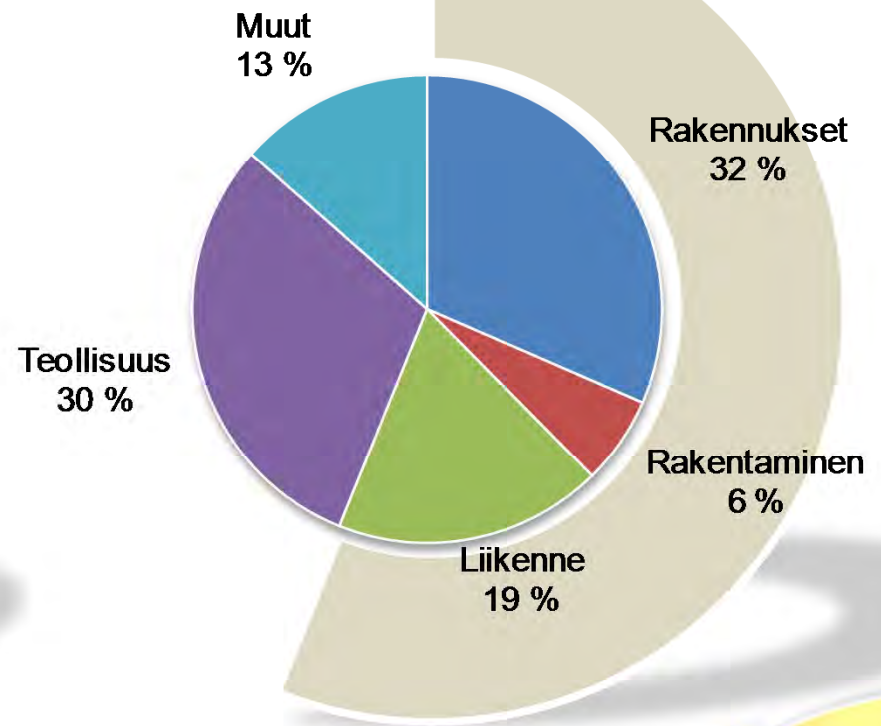
Energian loppukäyttö 2007

Yhteensä 307 TWh

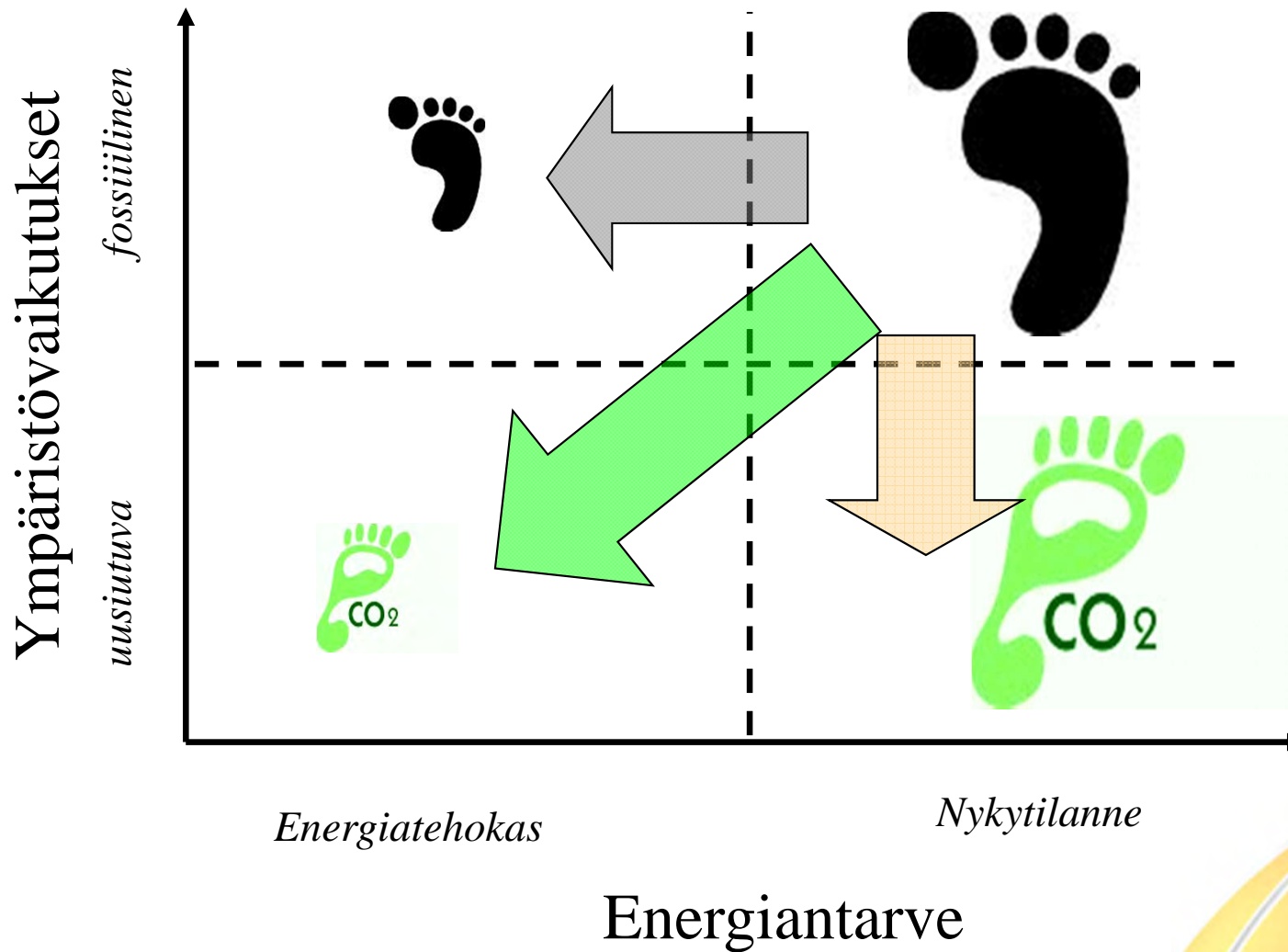

Kasvihuonekaasupäästöt 2007

Yhteensä 78 Mt CO₂-ekv

Nyt rakennetaan vuoden 2050 rakennuksia/_{ERA17}

Keinot on monet, mutta mikä tehoaa!!/ ERA17

Rakentamisen ohjaus

ASUNTOMESSUT
2050

MINUN TALONI
KÄÄNTYY AINA
AURINGON MUKAAN

MINUN TALONI
OSAA KÄVELLÄ
AURINKOON!

Rakentamisen ohjaus

- 1) *Rakentamismääräysten roadmap*
- 2) *Korjausrakentaminen rakentamismääräyksin*
- 3) *Rakennusvalvonnan ennakoiva laadunohjaus*

Rakentamismääräysten roadmap

Rakentamismääräysten roadmap/ ERA17

- 2010: Energiatehokkuus 30% parempi
- 2012: 20% lisäkiristys, kokonaisostoenergia, energiakertoimet, perälaudat pysyvät ennallaan
- 2015: Kokonaisenergiatehokkuutta noin 30-40% parantavat määräykset voimaan
- 2017 : Materiaalitehokkuus sisältyy rak.määräykseen
- 2019: Lähes nollaenergiarakentaminen julkisissa rak.
- 2020: " uudisrakentamisessa

<http://194.79.19.108/webcasts/ymparisto/energiamaarays2012/>

Rakennusmateriaalien vaikutus

Absoluuttisesti rakennusten ympäristövaikutukset pienenevät.

Nykyisissä rakennuksissa käyttöaika on dominoiva; 80-90% päästöistä tulee silloin.

Nollaenergiataloissa materiaaleista tulee dominoiva.

Materiaalien ympäristövaikutusten merkitys korostuu lähivuosina, arviolta vuonna 2017 materiaalivalinnat otetaan mukaan määräyksiin.

Nollaenergiatalo, 100 vuoden käyttöikä

OULUN MALLI

Rakennusvalvonnan ennakoiva laadunohjaus, mitä se on?

PERUSVIESTI RAKENNUTTAJAPERHEELLE:

”Talon rakentaminen on yksi elämän suurimmista taloudellisista investoinneista. Onnistuminen ei saa olla sattumanvaraista. Rakentamisen laatuvalintojen tulee olla harkittuja ja määräytyä rakentajan omista lähtökohdista. Määräysten vähimmäistaso on perusedellytys, mutta ei raha- eikä luonnontalouden optimi.”

JOHTOPÄÄTÖS 6 VUODEN KOKEMUKSEN POHJALTA:

”Hoksauttamalla” laatutasoista heti rakennushankkeen alkuvaiheessa rakennuttajat tekevät vapaaehtoisia, tietoisia ja laadukkaampia valintoja.”

Rakennusvalvonnalla on tuhannen taalan paikka ohjata laatua, jos tahtoa on!

•

Oulun malli

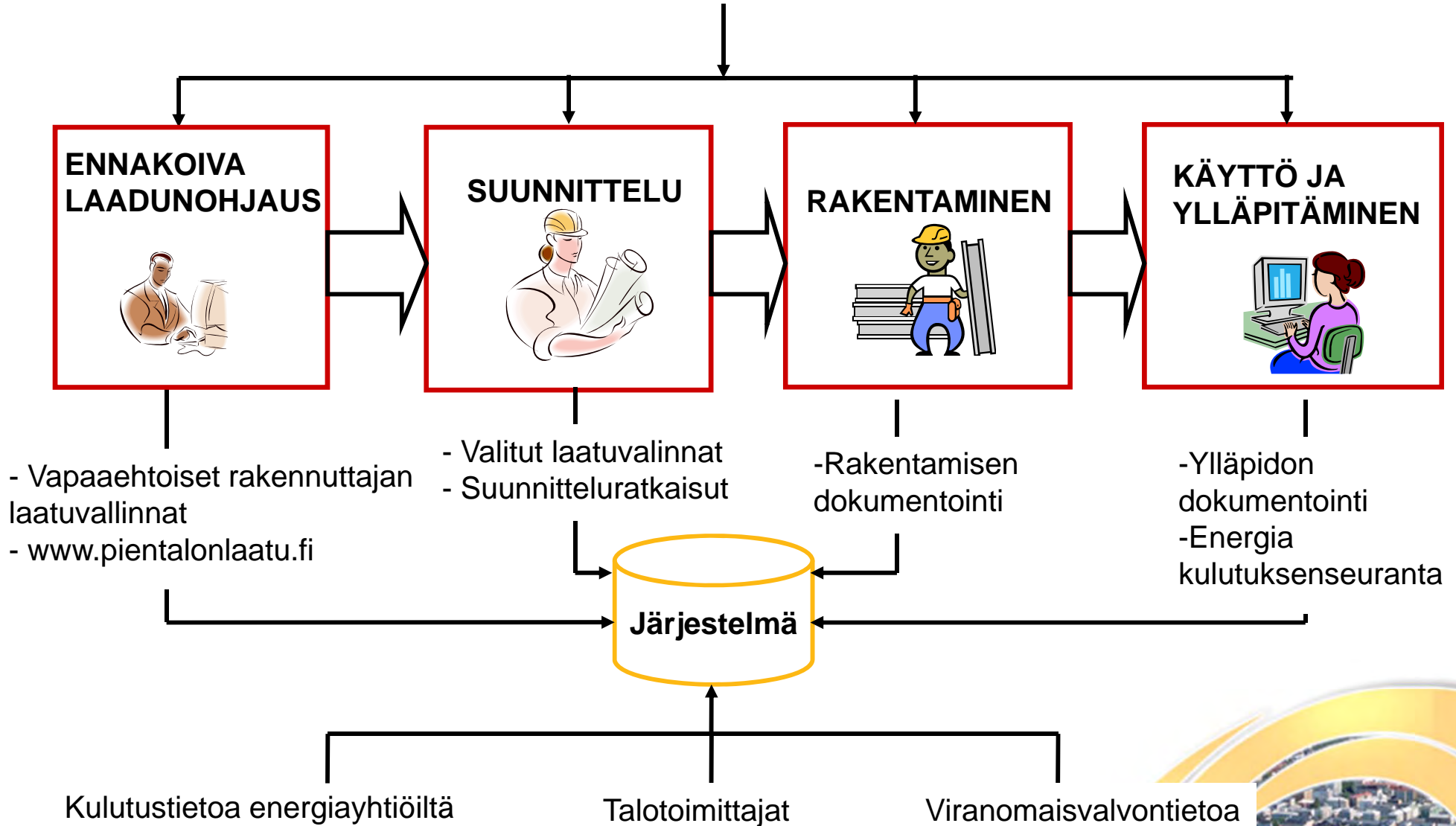
Ennakoivan laadunohjauksen toteutus:

- **Laadunohjaus (8 tilaisuutta)**, joissa käydään asiantuntijoiden johdolla läpi sekä talon tekniseen että arkkitehtoniseen laatuun vaikuttavia asioita.
- Laadunohjauksen perustyökalu on www.pientalonlaatu.fi -suunnittelu- ja arviointijärjestelmän ja siihen liittyvät laatukortit, ympäristöopas ja energialaskuri.
- Korttelikokouksissa käsitellään tilasuunnittelua ja kaupunkikuvaa.
- Laadunohjaus on oululaisille suunnattu kuntalaispalvelu ja se sisältyy rakennuslupaan.

Kirjautuminen palveluun

Ennakoivan laadunohjauksen kohderyhmät:

- **pientalorakennuttajaperheet**
- suunnittelun ja toteutuksen lakisääteiset ammattilaiset:
  - pääsuunnittelijat
  - rakennussuunnittelijat (ARK)
  - rakennesuunnittelijat (RAK)
  - talotekniikan suunnittelijat (LVI)
  - sähkö- ja automaatio-suunnittelijat (A2 luonnos ottaisi nämäkin mukaan)
  - muut suunnittelijat
  - vastaavat työnjohtajat
- muut ammattilaiset:
  - talotoimittajat ja urakoitsijat
  - laite- ja materiaaliteollisuus
  - opetus/tutkimus/tuotekehitys
  - rakennusmateriaalikauppa

Mikä on ennakoivan laadunohjauksen TULOS/PANOS ?

PANOS:

Laadunohjauksen panos 0,1 M€ /vuosi

TULOS:

Laadunohjauksen tulos 20 milj € vuonna 2010 tavanomaisen rakentamiseen verrattuna.

Oulun Rakennusvalvonnan toiminnan vaikuttavuus vuonna 2008

Toimintavuoden 2008 energiatyön lisäarvon tunnuslukuja:

Nettotulos 20 M€

Lisäpanos 0.1 M€ = 200

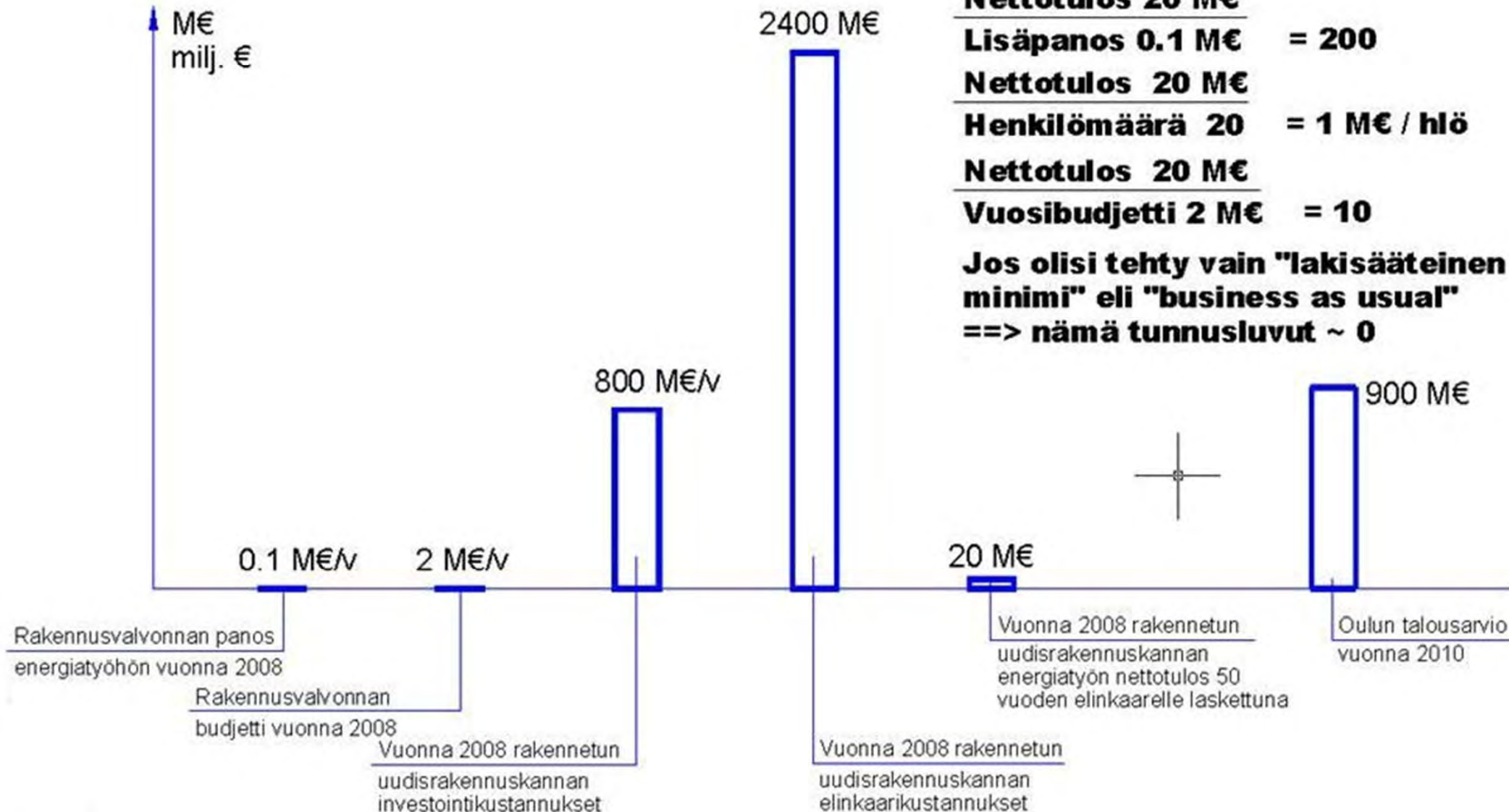
Nettotulos 20 M€

Henkilömäärä 20 = 1 M€ / hlö

Nettotulos 20 M€

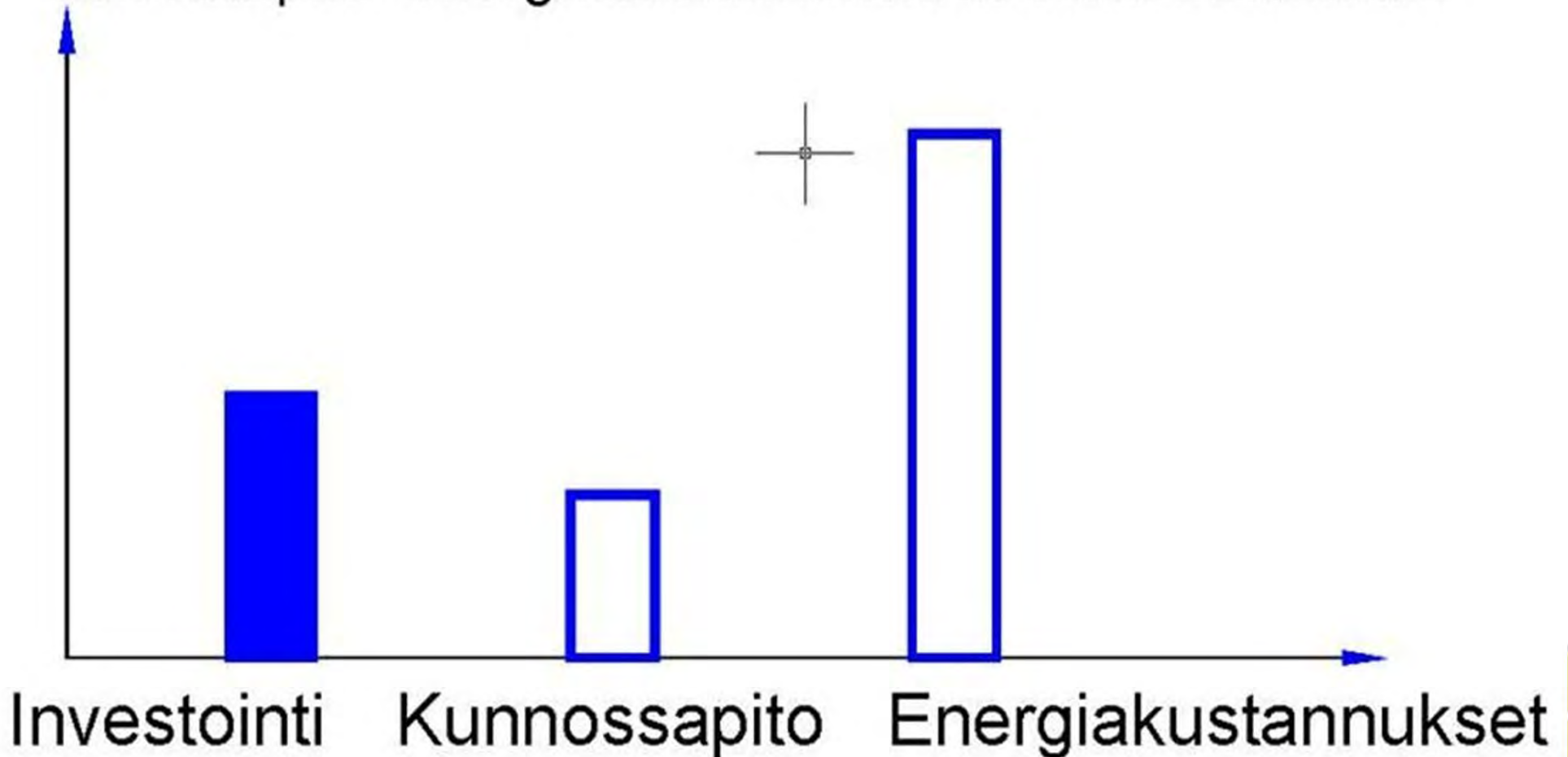
Vuosibudjetti 2 M€ = 10

Jos olisi tehty vain "lakisääteinen minimi" eli "business as usual" ==> nämä tunnusluvut ~ 0

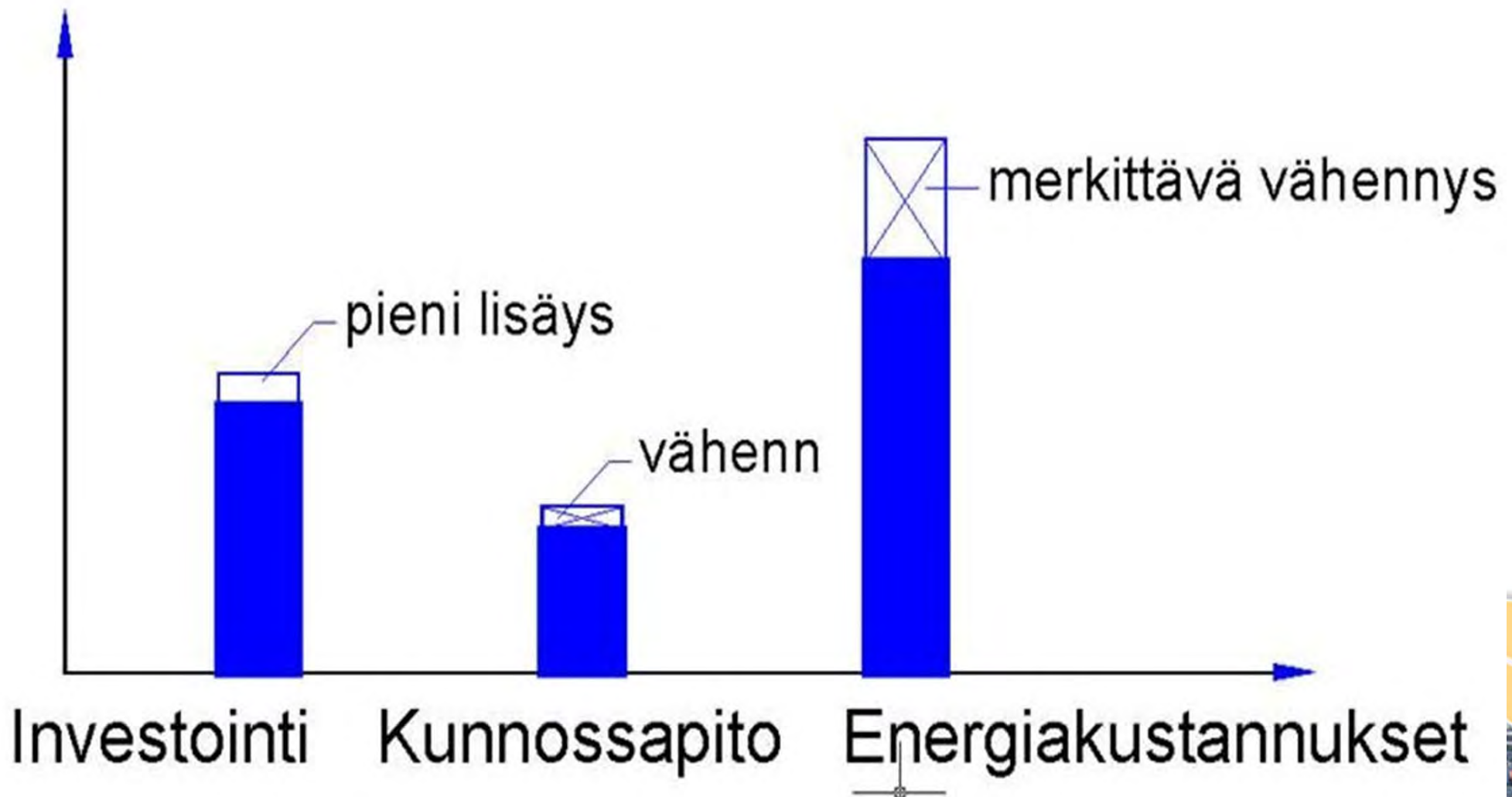
Perinteinen ajatusmalli

- pääpaino investointikustannuksissa.
- kunnossapito- energiakustannuksia ei oteta huomioon.

Elinkaarikustannusajattelu

- haetaan optimiratkaisua

Energian säästäminen on kustannustehokasta

- Kustannustehokkaampaa on panostaa rakennusten energianeuvontaan kuin kuluttavien rakennusten edellyttämään uuteen energiatuotantoon.

Asetettu tavoite vuodelle 2009:

Oulun asuntotuotannon tilojen lämmitysenergian tarve -35% määräystasosta.

**Saavutettu tulos oli omakotitaloissa -37,4%,
muussa asuntotuotannossa -33% ja
muussa rakentamisessa -25%**

Vuonna 2010 tulos jälleen parani n 5% yksikköä.

Oululainen asuntotuotanto oli keskimääräisesti matalaenergiatasoa.

Energianeuvonnan vaikuttavuus on merkittävää

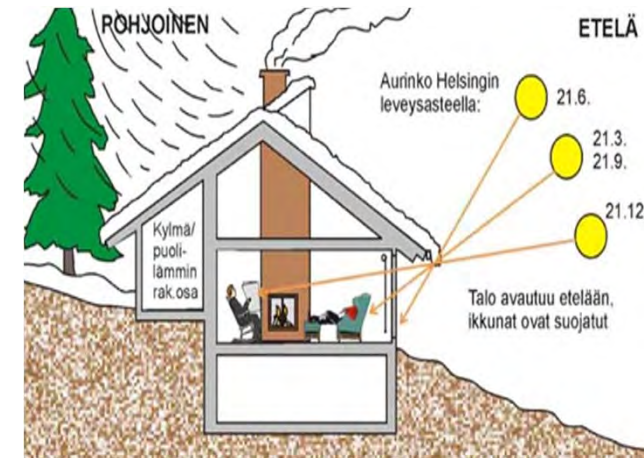
TULOS/PANOS olisi murto-osa saavutetusta, jos ohjaus ei olisi osa rakennuslupaprosessia. Tämä päätelmä perustuu Oulun kokemuksiin.

Oulussa sosiaali- ja terveystoimet ovat

55000 €/tunti, rakentamisen perusinvestointi on 100 000 €/tunti, elinkaarikustannus n. 300 000€/tunti!

Ohjausprosessin jalkautus, riittävä osaaminen, toimintakonseptit, työkalut, verkottuminen, ammattilaisten sitouttaminen jne...

Tämä ei tapahdu hetkessä, vaatii vuosien työn!

Yleisiä ORV:n tavoitteita:

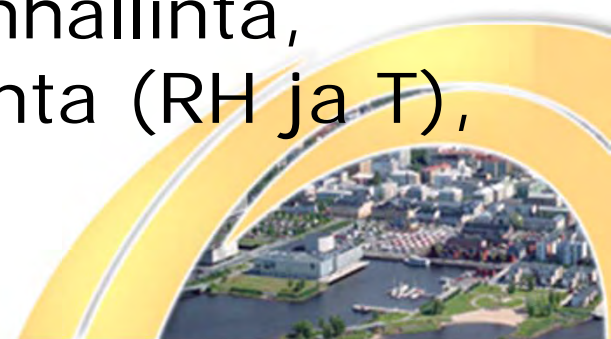
- **tuottaa** selvästi **todettavaa lisäarvoa** rakennushankkeille, esim. energiansäästö, ilmastonmuutosriskin hallinta ok-lainassa ja myyntiarvossa.
- auttaa ja **palvelee kuntalaisia** rakennusasioissa.
- **uskaltaa neuvoa** ja ottaa kantaa asioihin, ei välttele sitä työvirheidensä pelossa.
- on **yhteistyöhaluinen** ja –hakuinen.
- **menee julkisuuteen**, tiedotus, mainonta, osallistuminen
- **tekee** tavoitteellista **kehitystyötä** suunnittelijoiden ja ammattirakentajien kanssa.
- **verkottuu kattavasti** alan muiden toimijoiden kanssa.
- **ei pelkää työnsä** jonkin osa-alueen **avaamista ulkopuolisille** esim. katselmukset.
- em. tavoitteet käytännössä saavutettiin vuonna 2007!

Matalaenergiarakentamisen onnistumisen edellytyksiä

Hallittu rakentamisen kokonaisprosessi:

- 1) laatumääritteiden tekeminen energian, ympäristön, kosteuden ja sisäilmaston suhteen
- 2) hyvä ja kattava suunnittelu: suunnittelu ei ole enää yksilösuoritus vaan joukkuepeli !!!
  - rakennusfysikaalisesti toimivat rakenteet, ilmatiivis ulkovaippa, ei kylmäsiltoja
  - toimiva ilmanvaihto ja lämmitysjärjestelmä
- 3) työmaatoteutus: työmaan kosteudenhallinta, kosteusmittaukset ja olosuhdeseuranta (RH ja T), lämpökuvaus ja tiiveysmittaus

MINÄ OLEN TÄMÄN
LÄHIÖN KOVIN
SÄHKÖNSYÖJÄ!
KUKA SINÄ OLET?

MINÄ OLEN
NOLLAENERGIATALO!
JA TUO TUOLLA ON
PUSKUTRAKTORI!

Vaipan ilmatiiveys on kriittinen tekijä riskittömässä energiatehokkuudessa

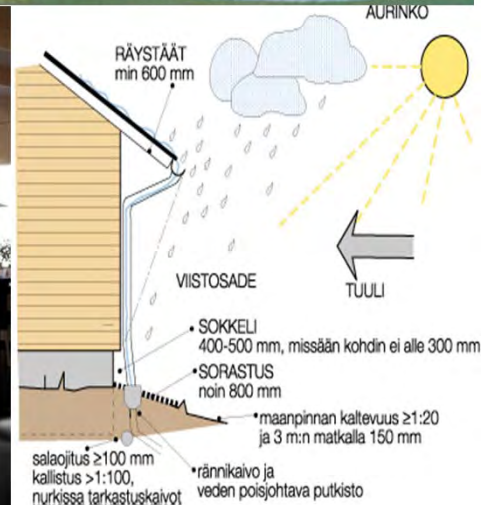
- Oulussa on kiinnitetty laadunohjauksessa erityistä huomiota rakennusten ulkovaipan ilmatiiveyteen
- Tiiveystilasto osoittaa, että Oulussa rakentajat osaavat tehdä jopa alle 1 l/h tiiveyttä.
- Muutos on merkittävä, kun TTY:n tutkimuksen mukaan suomalainen keskitaso on n 3 l/h.
- Oulun rakennusvalvonnan nettisivulla julkaistavan tiiveystilaston kärkisijoilla on puurunkoisia taloja, mikä selkeästi kumoaa sen väittämän, että kivitalo on puutaloa ilmatiiviimpi.
- Ilmanpitävyys ei ole materiaalisidonnainen ominaisuus, vaan edellyttää hyvää detaljisuunnittelua ja huolellista työtä.

Tekninen kestävyys

- Energiatehokkuus
  - Ympäristöystävällisyys
  - Kosteudenkestävyys
  - Hyvä sisäilmasto
-
- Energian säästöä ei saa toteuttaa muiden osa-alueiden kustannuksella. Hometaloja ei pidä sallia.
  - Ammattilaiset mukaan heti alussa!!!

Osaamisen kehittäminen

Osaamisen kehittäminen

- 1) Tutkimus- ja perusosaaminen
- 2) Korjausrakentaminen ja ylläpito
- 3) Uusien ratkaisujen testaus, kehittäminen ja käyttöön otto
- 4) Kuntien ERA17 –toimintaohjelmat ja energiaviisaat strategiat
- 5) Energiaviisaat valinnat tunnetuiksi rakentajille ja remontoijille
- 6) Seurantaryhmän asettaminen

Energiatehokkuutta voidaan parantaa, mikä edellyttää laaturakentamista.

Rakenteiden kosteustekninen toimivuus, ilmatiiveys, rakentamisen kosteudenhallinta ja toimiva talotekniikka/ hyvä sisäilmasto ovat riskittömän energiatehokkuuden perusteita!

Ammattilaiset mukaan hankkeisiin heti alussa ja terve ammattiyhteisö kunniaan rakentamisessa!

Pekka Seppälä
Laatupäällikkö

Kaikesta ei tarvitse luopua.
 Nuotio ei ole energiaviisasta, mutta se on viisasta.
KIITOS!

